

ЧЕСТО ЗАДАВАНИ ВЪПРОСИ

1. Какво е ISBN?

ISBN (International Standard Book Number) е уникална международна идентификационна система за номериране, която идентифицира всяка продуктова форма или издание на монографична публикация (независимо дали е в печатна или електронна форма), издадена или продуцирана от отделен издател.

2. Каква е структурата на ISBN?

ISBN представлява поредица от цифри, като съдържа 13 елемента, структурирани в пет групи:

- **префикс** – **978** - EAN.UCC префикс за ISBN,
- **регистрационна група** - идентифицира определена страна, географски регион или езикова област; определя се от Международната агенция за ISBN; на България са присъдени регистрационни групи **978-954** и **978-619**,
- **регистрант** – идентифицира конкретен издател; с различна дължина е в зависимост от обема на продукцията на издателя; присъжда се от Националната агенция за ISBN в съответствие с областите (диапазоните), определени от Международната агенция за ISBN; за България издателите могат да получат 2, 3, 4 и 5-цифров индивидуален код. Определен е и общ (споделен) код Издание на автора **978-954-799** и **978-619-188**,
- **издание** - идентифицира конкретен формат или издание на дадена монографична публикация. (пример: **978-619-XXXX-25**),
- **контролна цифра** – предназначена е да валидира номера (пример: **978-619-XXXX-25-0**).

3. За какво служи ISBN?

ISBN е предназначен за недвусмислената идентификация на всяка отделна продуктова форма (издание или формат) на дадена монографична публикация. Той е съдържателен код, който идентифицира издателя, както и конкретно заглавие, издание и формат.

4. Какви са предимствата на ISBN?

- Осигурява бърза и точна идентификация на монографичните издания;
- Улеснява редица дейности, осъществявани от издатели, книготърговци, библиотеки, интернет търговци и други участници във веригата за доставки като поръчката, продажбата, абонамента, разпространението, контрола на наличностите и др. на монографичните издания;
- Подпомага търсенето, обмена и автоматизираната обработка на информацията за монографичните издания в световен мащаб;
- Способства за регистрирането на монографичните издания в различни каталози и бази данни;
- Прецизира цитирането на научна литература;
- Позволява генерирането на баркод, въз основа на цифрите от номера.

5. На кои издания се присъжда ISBN?

ISBN се присъжда на:

- книги и брошури;
- аудио книги на различни носители като касета, CD и др.;
- електронни издания на книги (CD, DVD, e-books,);
- дигитализирани копия на печатни издания;
- картографски издания;
- графични издания;
- книги на Брайл;
- издания със смесено съдържание, където основната част е текст;
- преиздания и поредни издания;
- филми и софтуер, предназначени за образователни или учебни цели.

6. На кои издания не се присъжда ISBN?

ISBN не се присъжда на:

- продължаващи издания;
- ноти;
- дисертации и автореферати на дисертации;
- стандарти и патенти;
- картички;
- марки;
- електронни съобщения и друга електронна кореспонденция;
- уебсайт, домейн;
- музикални звукозаписи;
- софтуер, който не е предназначен за образователни или учебни цели;
- лични документи;
- игри;
- рекламни (ефимерни) материали;
- издания без заглавна страница и текст.

7. Каква е разликата между ISMN и ISBN?

ISBN е идентификационен номер за монографични издания (книги). ISMN е предназначен за идентификация на нотни издания.

Монографичните нотни издания (напр. песнопойки, книги с ноти, съдържащи разширен текст или илюстративен материал) могат да получат и двата номера, като те трябва да се публикуват в изданието.

По правило издание, в което поне **30% от съдържанието са ноти**, получава ISMN.

8. Каква е разликата между ISSN и ISBN?

ISBN е идентификационен номер за монографични издания (книги). ISSN е предназначен за идентификация на продължаващи издания.

Монографичните серии могат да получат и двата номера. В този случай ISSN се присъжда на заглавието на серията и идентифицира цялата поредица от книги излизащи под едно общо серийно заглавие, докато всяка отделна книга в серията, издадена с различно заглавие получава собствен ISBN, като и двата номера трябва да се публикуват в изданието.

9. Задължителен ли е ISBN?

ISBN не е задължителен номер и се присъжда по заявка на издателя. Той не представлява задължителна регистрация на едно издание или задължително условие за неговото издаване, т.е. изданията могат да съществуват и без този номер. В много случаи обаче обозначаването на едно издание с ISBN се налага от фактори, свързани с разпространението, продажбата и др.

10. Заплаща ли се за присъждането на ISBN и колко време отнема получаването му?

Не. Определянето на пореден номер е **безплатно**, но за включването в системата на ISBN и получаването на издателски идентификатор (код), както и за присъждането на нов код след изчерпването на първоначалния се заплаща **държавна такса** в размер, съобразен с големината на присъдения код, както следва:

- за петцифрени кодове (0-9 номера) – 5 лв.;
- за четирицифрени кодове (00-99 номера) – 11 лв.;
- за трицифрени кодове (000-999 номера) – 26 лв.;
- за двуцифрени кодове (0000-9999 номера) – 44 лв.

Таксата се заплаща на място в Националната библиотека или по банков път.

Присъждането на издателски идентификатор (код) или номер в системата на ISBN обикновено се извършва в рамките на един ден или най-много до три дни от постъпване на заявката при изпълнени изисквания от страна на издателя.

Забележка: След изчерпването на петцифрен код, при определянето отново на петцифрен код такса не се заплаща.

11. Каква е връзката между ISBN и баркод?

ISBN е цифрово изражение на баркода. Интегриран в системата на баркода, ISBN осигурява продажбата на монографичните издания в обекти за масово разпространение като книжарници и др.

12. Има ли връзка ISBN със Закона за авторското право?

Не. Присъждането на ISBN номер не е обвързано с уреждане и защита на авторски права, но тъй като идентифицира изданието, посочването на авторството има значение при определянето на ISBN номера. При смяна на автора се присъжда друг ISBN номер. Данни за авторството се посочват от издателя. Когато става въпрос за присъждане на ISBN номер в категориите издание на автора или автор-издател авторството изрично се отбелязва в изданието.

14. Има ли връзка ISBN със Закона за задължителното депозирание на печатни и други произведения?

Независимо от това дали едно монографично издание притежава ISBN или не, то подлежи на задължително депозирание в Националната библиотека, съгласно [Закона за задължителното депозирание на печатни и други произведения](#) (ЗЗДПДП).

След издаването на книгите издателите са длъжни да депозират безплатно определен брой екземпляри от издателската си продукция в зависимост от тиража (вж. [Задължително депозирание на документи](#)).

15. В кои случаи се определят различни ISBN или се налага определянето на нов ISBN?

Различен ISBN получава всяко отделно монографично издание, както и всяка отделна продуктова форма (отделно издание) на дадено монографично издание - различен формат, различен информационен носител или различно съдържание.

Определянето на **отделен** или **нов** ISBN се налага в случаите на настъпване на промяна на съдържанието или формата на едно монографично издание като:

- различна подвързия на печатните издания и промяна на подвързията (напр. мека или твърда корица, луксозно издание);
- промяна на съдържанието на изданието (напр. 2-ро, 3-то или друго поредно, както и променено или допълнено издание);
- различен носител на информация и неговата промяна (печатен, CD-ROM, онлайн, микроформа, аудиокнига);
- различни формати на електронна книга и промяна на формата (pdf, ePub и др.);
- различни заглавия и преиздаване под ново заглавие;
- издания с различни издатели и промяна на издателя;
- издания на различни езици и промяна на езика на изданието;
- отделно издание и комплект (том и комплект томове) носят различен ISBN;
- издания, които излизат самостоятелно и когато излизат като част от серия носят различен ISBN.

16. В кои случаи не се определя отделен ISBN?

Присъденият номер е валиден и не се налага определянето на отделен номер в следните случаи:

- издаване на допълнителен тираж на дадено издание без промяна на неговия формат или съдържание;
- промяна в цената;
- промяна в цветовото или графичното оформление на корицата;
- поръчкови издания (Print-on-Demand съкратено POD), когато съдържанието се персонафицира или се променя за нуждите на отделния ползвател.

17. Къде трябва да се поставя ISBN?

- За **печатни** издания – ISBN се отпечатва на гърба на заглавната страница под знака за Copyright, в издателското каре, както и над баркода на 4 корица;
- За издания на **CD-ROM** – ISBN се публикува на началната страница или на страницата, на която е отбелязан Copyright, на етикета на информационния носител или на кутията;
- За **онлайн** издания - ISBN се публикува на видно място на началната страница, на заглавния екран на публикацията или на страницата, на която е отбелязан Copyright.

Забележка: ISBN трябва да се отпечата в изданието, независимо от това дали то притежава баркод.

18. Кой може да получи издателски идентификатор (код) в системата на ISBN?

Всяко физическо или юридическо лице, отговарящо на условията в Иструкцията за организацията и дейността на Националната агенция за ISBN.

19. Какви са необходимите документи за получаване на издателски идентификатор (код) в системата на ISBN?

- **Регистрационна карта за присъждане на издателски идентификатор (код) ISBN (Прил. 1, 1А, 1Б, 1В)** – в 1 екземпляр, подписано саморъчно от издателя (попълва се приложението, което съответства на отговорността на собственост на физическото или юридическото лице).
- **Регистрационна карта за присъждане на ISBN за издание (Прил. 2)**- попълва се за присъждане на поредни ISBN номера; когато се подава на място е в 2 екземпляра, подписани саморъчно от издателя,
- **Копие от платежно нареждане** за платена държавна такса за получаване на издателски идентификатор (код) в системата на ISBN (таксата е за включване в системата и присъждане на следващ код, самите номера не се заплащат),
- **Заглавна страница на книгата**, на която е посочен издател, местоиздаване и година на издаване.
- **Гръб на заглавната страница на книгата**, задължително при автор–издател и при получаване на ISBN в общия код Издание на автора,
- **Копие от документ, който идентифицира името на издателя** - за юридически лица и физически лица (ЕТ) копие от Търговския регистър или от актуално състояние от съда, както и копие от документ за запазена марка, ако има такава, за самоосигуряващи се лица с Булстат копие от удостоверение за Булстат.

Забележка: Включването на издателя в системата на ISBN и получаването на издателски идентификатор (код) се извършва едновременно с подаването на заявката за ISBN на първата книга.

20. Откъде могат да бъдат изтеглени необходимите формуляри за включване в системата на ISBN и какви са начините за подаването им?

Регистрационните формуляри могат да бъдат изтеглени от уебсайта на Националната библиотека на адрес <http://nationallibrary.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0042&n=4&g=>. Те могат да бъдат изпратени по електронна поща (isbn@nationallibrary.bg), с обикновено писмо или подадени на място в Националната агенция за ISBN в Националната библиотека Св. св. Кирил и Методий” (стая 54). За издатели, които имат парола за достъп в Национален регистър на издаваните книги в България, заявки за присъждане на поредни ISBN могат да бъдат направени и онлайн в Регистъра.

21. Какви бази данни поддържа Национална агенция за ISBN?

Националната агенция за ISBN поддържа бази данни на книгите, на които е присъден ISBN и база данни с имената, адресите за кореспонденция и присъдените издателски идентификатори (кодове) на българските издатели. Данните за издателите са публични и достъпни в [Национален регистър на издаваните книги в България](#).

22. Кои книги с ISBN могат да се видят в Национален регистър на издаваните книги в България?

В Национален регистър на издаваните книги в България могат да се видят само данните за книгите на издатели, които са дали изричното си съгласие.

23. Как издателите включени в Национален регистър на издаваните книги в България могат да получат парола за достъп и какви са предимствата от получаването ѝ?

За да получите парола за достъп в Националния регистър на издаваните книги в България, изпратете заявка по електронна поща на адрес bip@abbaty.com, който да съдържа името Ви като издател. В отговор ще получите потребителско име и парола. На страницата на Националния регистър на издаваните книги в България <http://www.booksinprint.bg/> горе вдясно въведете полученото име и парола, за да влезете в системата.

Ако издателят има парола и потребителско име, може да публикува корици, анотации и други данни за книгите в Регистъра, както и да прави заявки за получаване на ISBN онлайн.

Забележка: Парола за достъп се получава само от издатели и автор-издатели, които имат присъден индивидуален код.

